

ULF KRISTERSSON
HENRIK LANDERHOLM:

Armén behöver pengar och nytänkande

Socialdemokraters tal om att "garden måste upprätthållas" är till för att dölja att de är på god väg att halvera armén. De vill spara pengar utan att förlora sin trovärdighet helt. De tar också sin tillflykt till det gamla knepet att skriva ner hotet.

Den kamrerarmentalitet som nu gör sig gällande kan skrapa ihop några hundra miljoner per år men innebär inte någon avgörande modernisering av arméförbanden. Den kan bara åstadkommas med massiva resurstillskott.

Detta är inget kännbart samhällsekonomiskt problem, det enda som behövs är politisk insikt i att våra arméförband inte längre håller i den mycket speciella form av internationell konkurrens som krig utgör.

Ulf Kristersson är ordförande och löjtnant Henrik Landerholm 2:e vice ordförande i Moderata Ungdomsförbundet.

Striden om armén verkar – åtminstone vad gäller grundorganisationen – vara inne i sitt slutskede. Men, de förslag till förändringar i arméstrukturen som presenterades av försvarskommittén den 15 juni och återkom i regeringens proposition har uppmärksamats av fel skäl. Nyttan av 3–4 landskapsregementen och konsekvenserna av den tänkta nedskärningen har lokalt blivit sprängstoff, samtidigt som landets militära ledare applåderar i hopp om att mer pengar skall bli över till utrustning.

Liknöjdheten och ointresset hos huvuddelen av politikerna (förutom de i vilkas valkretsar de nedläggningshotade förbanden ligger) är intressant. Vi vill ju alla så väl och vi vill tro på fred och försoning. Gorbatjov "dansar och ler" under det att nedrustningsinitiativen duggar tätt i det säkerhetspolitiska tövädret. Som politisk högsommar kan man väl beteckna de politiska omvälvningarna i Polen, Ungern, DDR, Tjeckoslovakien, Bulgarien och kanske också i Sovjetunionen. Vart har den lede fienden som gäckat våra undre vatten under det senaste decenniet tagit vägen? Var finns hotet som målats på väggen i svenska och utländska romaner, dokumentärprogram och facktidsskrifter?

Försvarskommitténs arbete sker i skuggan av stora förändringar i östblocket. Välviljan och optimismen kommer naturligtvis att präglade även fortsättningen. Det är för många svenskar alltid lättare att se chanser än risker i den internationella politiken. Ledande socialdemokrater har visserligen hävdade att "garden måste upprätthållas", men det måste ses som en i första hand semantisk bekännelse och i andra hand en maning till dem som också offentligt vill hävda

nedrustningsidéer. Ingvar Carlssons uttalande i regeringsdeklarationen vidimerar detta. Att socialdemokratin är på god väg att halvera armén är uppenbarligen inget som skall basneras ut på gator och torg.

Alldeles oavsett det världspolitiska tövädret och de överinteckningar i detta som svenska politiker redan gjort i tjugo år, måste försvaret nu dimensioneras efter omvärldens militära möjligheter. Sverige står inte längre utanför stormakternas strategiska intresse, utan befinner sig tvärtom inom båda pakternas intressesfär i händelse av en väpnad konflikt. Det militära hot som bara genom sin existens motiverar upprustning är av en helt annan dimension än för 20 år sedan. Detta faktum tycks den stora majoriteten av försvarskommittén helt glömt bort. Arméns problem har förvandlats till en fråga om ekonomisk kris, och de botemedel mot denna som framförts bygger på partiernas gamla käpphästar snarare än på uteffekten i strid.

Folkpartiet har visserligen förståelse för det akuta behovet av ny materiel, men visar ingen vilja till de stora pengar som behövs. Det har gått slentrian i folkpartiets argument om nedläggningar och rationaliseringar. Dessa åtgärder verkar vara självändamål, även om åtskilligt i partiets reservation i försvarskommittén klingar ljuvt. I verkligheten krävs mångmiljardtillskott snarare än rationaliseringar i en redan hårdbantad organisation. I riksdagsbehandlingen har (fp) tagit sitt förnuft till fånga, då inte ens marginella tillskott tycks skymta vid Roine Carlssons horisont.

Socialdemokraterna vill spara pengar utan att förlora sin trovärdighet helt. Att

den nuvarande situationen är grundad i 1968 och 1972 års försvarsbeslut och dessutom påhejad av socialdemokraterna under 70-talet och början av 80-talet vill man inte låtsas om. En av de politiska poängerna i FK 88:s direktiv är att socialdemokraterna skyller på planeringssystemet, istället för att dra fram den verkliga orsaken – nämligen bristen på politisk vilja att ge försvaret resurser i paritet med organisation och uppgifter. Roine Carlssons uttalande avseende ÖB:s krav i FM 90 visar väl socialdemokraternas inställning. Nya pengar i någon större omfattning är utan djupare analys "orimliga".

För centern är försvaret främst en slags trivsam folk- och bygdeangelägenhet vars omfattning är viktigare än dess slagkraft. Geografisk utspridning är viktigare än materiell kvalitet, som man verkar ha mycket liten förståelse för.

Moderaterna har faktiskt hamnat i dåligt sällskap genom den gemensamma kommittéreservationen med centern. De flesta kommentarer till detta grundas i och för sig på en förmodan om vad som står i reservationen snarare än verklig genomläsning, men aktstycket innehåller en del tvivelaktiga partier. Senare har ledande (m)-företrädare förvisso förtydligat den moderata linjen och så att säga försökt lyfta fötterna ur centerns ensidigt lokalpatriotiska klaver.

Reservationens påstående att materiell kvalitet är lättare att ta igen än bristfällig utbildning bör man ställa sig mycket frågande inför. Tidscykeln för anskaffning-utbildning-användbarhet-renovering-modifiering-kassering kan vara i långt över 50 år i armén. Jämfört med detta är den personella kvaliteten avsevärt lättare att ta igen. Det går heller inte att vänta

med beslut om brigadernas innehåll, eftersom deras antal och styrka är själva kärnfrågan i en reformering av armén.

Först måste antalet brigader och deras utrustning och utbildning fastställas, där-efter kan man börja diskutera förbandsproduktionen. I analysen av denna får man inte skygga för att produktion av flera brigader möjligen kan ske på samma ställe, men bör ske enhetsvis på olika platser. En sorts "bantade" brigadmyndigheter borde kanske försvarskommittén fundera på?

Den besparing genom indragningen av I 3, I 11, I 17 och P 6 som är föreslagen, ger högt räknat 40–50 miljoner per indraget förband och år vilket kan jämföras med det förväntade styckpriset på ny stridsvagn (25–45 miljoner).

De totala besparingarna med försvarskommitténs strukturförändringar är små (totalt 380 mkr/år för arméns grundorganisation) eftersom alla utom folkpartiet varit beredda att betala för viktiga principer. Vad som behövs är beredskap att betala långt mer för materielförnyelse på bredden. Sveriges omfattande territorium klarar sig mycket knappt med brigadförband omfattande ungefär 125 000 man. Om oviljan att tillföra stora resurser dessutom håller i sig, kommer dessa förband endast till namnet att skilja sig från territorialförsvarets. Det andra alternativet – kvalitet för pengarna som blir kvar efter JAS – innebär ett brigadantal mellan 9 och 14! Det är också orimligt.

Det är tragiskt att debatten om arméns

framtid fokuserats till existensen av enstaka landsortsförband. Även landsortstidningarnas ledarsidor borde ägna en tanke åt behovet av en stor och slagkraftig armé, med eller utan förband på just deras ort. Arméns behov av förnyelse är inget kännbart samhällsekonomiskt problem. Det enda som behövs är politisk insikt i att våra arméförband inte längre håller i den mycket speciella form av internationell konkurrens som krig utgör och vilja att förändra detta faktum.

Alltför ofta har politiker skrivit ner hotet för att motivera besparingar. Ett exempel är att möjligheterna till kustinvasion nu nedvärderas under hänvisning till NATO:s marina styrka i Östersjön. För en alliansfri stat är det en tivelaktig politik att i förväg inteckna hjälp utifrån. Men även om det vore riktigt att luftinvasion efterträtt kustinvasion som farligaste hot skulle det krävas förnyelse på bredden. Också attackhelikoptrar och bataljoner för "jakt på luftlandsättningar" kostar stora pengar.

Den tidsstudie- och kamrerarmentalitet som nu görs gällande kan skrapa ihop några hundra miljoner per år men innebär inte någon avgörande förändring i strukturen. En avgörande förändring med ökad mekanisering och modernisering av våra arméförband kan bara åstadkommas med massiva resurstillskott och utan politisk-taktisk lokalpatriotism. Att tro något annat är självbedrägeri. Att ge försvaret uppgifter utan resurser som räcker till är dessutom en farlig form av självbedrägeri.